

Semiotikk i praksis

En gjennomgang av grunnleggende
tekstanalytiske verktøy

MEVIT1510 HØST2009

Ragnhild Fjellro

Kommunikasjonsmodellen

- Sender > Budskap > Mottaker
- Jernbanemodellen: pakker som kommer frem uåpnet. Men gjelder det språk, lyd, bilder, skrift også?

Hva leser dere her?

Tegn

- Semiotikk stammer fra det greske *semeion* som betyr tegn
- Vi oppfatter tegnene umiddelbart, ofte uten å tenke bevisst over dem
- Vi *leser* tegnene
- Vi leser også sjangerkjennetegn i tegnene

Ferdinand de Saussure (1857-1913)

- Tegn er både UTTRYKK og INNHOLD
- **Materielt uttrykk:**
signifiant (fransk)/*signifier* (engelsk)
- **Immaterielt (idémessig) innhold:**
signifié (fransk)/*signified* (engelsk)

Vi skaper innholdet

- Uttrykket er streker, prikker, figurer, lydbølger - det fysiske, håndgripelige
- *Vi* skaper forbindelsen fra uttrykket til idéen eller forestillingen: innholdet.
- *Regler og koder* vi lærte for lenge siden bestemmer innholdet
- *Konvensjoner*: vanemessig etablert enighet innen et fellesskap av språkbrukere

- Verbalspråk - arbitrært : dame
- Visuelle tegn - persepsjonskoder: damer

Louis Hjelmslev: To nivåer av betydning

- Denotasjonen: den første «direkte» betydningen
- Konnotasjon: med-betydning, den andre, indirekte betydningen.
- I praksis oppstår de omtrent samtidig
- Bakgrunnen for skillet: tegns innhold skifter - avhengig av tid og rom
- Kultur kan defineres som et *kodefelleskap*

Mening gjennom *andre tegn*

- Språket er et system av forskjeller
- Forskjellene konstituerer betydning
- Ved å tenke i *motsetninger* gjør vi det vanskeligere å tenke seg nyanser, grader, mellomting:
feks mannlig - kvinnelig

Charles Saunders Peirce (1839-1914)

- brukte betegnelsen *semiotikk*
- definerte *tegn* som: *alt som på en eller annen måte står for noe annet eller for noen i en eller annen forstand*
- *alt er tegn*

Pierces modell

- Tegn - det som står for noe annet
- Objekt - det andre som det står for
- Interpretant - den betydningen tegnet har for noen (vår tanke)
- Det oppstår stadig nye interpretasjoner:
- sol > stjerne > filmstjerne > osv
= *uendelig semiose*

Pierces tre tegntyper

- Symboler
- Ikoner
- Indekser

TEJENJE: 20% VLN, 80% SARKO, POKRILNO MATERIA SARKO 100%, 100% VLN, 2% KALNESE OPIŠNA TEJENJE, POKRILAN ENK DA JE VEMO PISANE MIMA PIR, NAČRMA 1 SVRHO PLAZETA SA KIR 2 BIRNI PROSTI KIR

UNITED COLORS
OF BENETTON.

Tegnsystemer

- Tegn plasseres etter overordnede koder
- Sjanger: bestemmer *hvilke typer av tegn* som kan kombineres *hvordan* innenfor en viss klasse eller familie av *tekster*
- Sjangerkoder og forandring kan forstås gjennom *syntagmer* og *paradigmer*

Semiotikk i konkret analyse

- i bildeanalyser
- i tekstanalyser av pressetekster
- i analyse av TV-innhold
- i filmanalyse
- i analyser av multimodale oppslag
- i analyser av innhold på internett